

Chájé Szára – Ősanya halála

Chájé Szára Hetiszakasz tartalma ת"י שרה

Szakaszunk — Chájé Szára (1Mózes 23–25:18.) — Sára űsanyánk halálával kezdődik. Sára 127 éves korában hunyt el. Ábrahám, temetkezési helyet keresve, hosszas alkudozás után megveszi a Máchpéla barlangot a hettita törzsfőnöktől, és ott temeti el feleségét. Később odatemetik Ábrahámot is, majd Izsákot, Jákobot és feleségeiket. Ábrahám elküldi szolgáját szülőföldjére, Mezopotámiába, hogy a családjából feleséget hozzon fiának. A küldetés sikerrel jár, és Izsák feleségül veszi Rebekát, Betuél lányát.

Sára 127 éves korában meghal és Hebronban, a **Machpéla** barlangban temetik el, amelyet **Ábrahám 400 sékel** ezüstért vesz meg **Efrontól**, a hettitától. – **1Mózes 23.**

Ábrahám elküldi szolgáját, **Eliezert**, ajándékokkal megrakodva, **Charánba**, hogy az feleséget találjon a fia, **Izsák** számára. A falu kútjánál **Eliezer** jelet kér Istentől: amikor a hajadonok kijönnek a kúthoz, ő majd inni kér tőlük; az a lány, aki majd felajánlja, hogy a tevéit is megitatja, az lesz az, akit az **Örökkévaló Izsáknak** szánt. – **1Mózes 24:1–14.**

Rebeka, **Ábrahám** unokaöccsének, **Betuélnek** a lánya megjelenik a kútnál, és kiállja a „próbát”. **Eliezert** meghívják otthonukba, ahol az feleleveníti a nap történéseit. **Rebeka** visszatér **Eliezerrel Kánaán** országába, ahol összetalálkoznak a mezőn imádkozó **Izsákkal**. **Izsák** feleségül veszi **Rebekát**, megszereti őt,

és megvigasztalódik anyja halála után. – **1Mózes 24:15–67.**

Ábrahám új feleséget vesz magának, **Keturát (Hágárt)**, és újabb hat fiút nemz, de **Izsákot** nevezi meg egyedüli örökösének. **Ábrahám** 175 évesen hal meg, és két legidősebb fia, **Izsák** és **Is-máél**, **Sára** mellé temeti el. – **1Mózes 25:1–18.**

שבת שלום

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Chaim Shaul Glitzenstein: Első Siduh

Egyszer régen egy vallásos zsidó utazott **Kelet-Európában** és bement a zsinagógába egy olyan városban, ahol nem sokkal azelőtt halt meg a **sohet (kóser vágó)**. A helyi hentesnek nem volt, aki levágja a csirkéket és majdnem be kellett zárnia a boltját. Akkor találkozott ezzel a zsidóval, és látta rajta, hogy istenfélő (**talán kalapot és szakállt viselt**). Megkérdezte tőle, hogy ő kóser vágó-e? Miután igenlő választ kapott, munkát ajánlott a zsidónak. Az elvállalta a munkát, és kért egy kis pénzt a hentestől, mondván, hogy még csak most érkezett és szüksége lenne pár dologra. A hentes azt mondta neki: „**Hiszen egyáltalán nem ismerlek, hogy adhatnék neked kölcsönt?**” „**Rám bízna a közösséged minden tagjának szellemi jólétét, úgy, hogy sosem láttál ezelőtt, de amint kérek pár rubelt, már nem ismersz?**”

A hetiszakasz elmeséli az első **siduh (párválasztás)** történetét. **Ábrahám** elküldi hűségese szolgáját, **Eliézert**, hogy találjon feleséget a fiának, **Izsáknak**. Odaad **Eliézernek** egy dokumentumot, amiben minden vagyonát **Izsákra** hagyja, és ünnepélyes esküvel megesketi **Eliézert**, hogy ne **Kánaánita** lányt hozzon, hanem **Ábrahám** eredeti családjából való lányt **Izsáknak**. Milyen csodálatos **Ábrahám**! Egyetlen iratban megvált minden vagyonától csak azért, hogy segítsen **Eliézernek** megtalálni a megfelelő párt a fia részére. „**És vett a szolga tíz tevét urának tevéi közül és elment; urának minden java az ő kezében volt.**” Emlékszünk, hogy **Ábrahám** letétet kért **Eliézertől a rábízott vagyonért**? Nem, szó sem esik letétről, sem bármilyen más igazolásról, vagy akár kézfogásról, amit **Ábrahám** kért volna a pénz miatt. **És mi az, amiről viszont igenis megeskette Őt**? Nem a pénz, hanem a menyasszony! Hogy annak a lánynak, akit **Izsák** feleségül vesz, milyen legyen a természete, na, arra nem kevesebbet kért, mint, hogy letette **Eliézerrel** az ünnepélyes esküt! Micsoda lecke ez a fontossági sorrendről! **Mi az, ami számít nekünk? Mik azok a dolgok, amiket igazán értékelünk?** Ha a pénzünkről van szó, azt elzárva kell tartani, lakat alatt, acélszéfben. **De vajon mennyire őrizzük a gyerekeinket? Ugyanilyen mértékben figyelünk rájuk, hogy kivel mennek szórakozni, kivel járnak, és hova mennek, mit csinálnak?**

Ábrahám aggódott, hogy a nem megfelelő asszony rossz hatással lesz a fiára. Mennyivel jobban kell most aggódnunk nekünk, akiknek a gyerekei már sokkal kevésbé istenfélők, mint **Izsák** volt a maga idejében! Ugyanakkor a gyerekeknek is komolyabban kéne venniük szüleik tanácsát. Hiszen a tapasztalat azt mutatja, hogy a szülők sokszor meglátnak olyan dolgokat, amit a szerelemtől elvakult fiatalok nem látnak.

A szingliség jelensége a mai zsidó világ legnagyobb társadalmi problémája. Az emberek idősebb korban házasodnak, vagy egyáltalán nem házasodnak. Az idő telik, a biológiai órák ketyegnek, sokan lekésik, hogy családot alapítsanak. Aztán a kétségbeesett emberek kétségbeesett döntéseket hoznak, amit később még meg is bánnak.

Ábrahámtól megtanulhatjuk, hogy szülőként a mi felelősségünk biztosítani, hogy gyermekeink a megfelelő körökben mozogjanak, és ne érjék őket nem kívánatos hatások. Adja **Isten**, hogy gyermekeink megtalálják a hozzájuk illő párt, minél előbb, annál jobb, és építsenek együtt olyan szép és erős zsidó családokat, akikre mind büszkék lehetünk!

Gut Sábesz

Rabbi Jonatan Sacks: Hogyan győzte le a traumát és a gyászt Ábrahám?

137 éves volt. Két traumatikus eseményen ment keresztül, amelyek a számára legértékesebb embereket érintették. Az első a fiát érintette, akire egy életen át várt, **Izsákot**. **Ő és Sára** már feladták a reményt, **Isten** mégis azt mondta mindkettőjüknek, hogy lesz egy közös fiuk, és ő lesz az, aki folytatja a szövetséget. Teltek az évek. **Sára** nem esett teherbe. Megöregedett, **Isten** mégis ragaszkodott ahhoz, hogy gyermekük legyen.

Végül eljött. Öröm volt az öröm. **Sára azt mondta: „Isten nevetést hozott nekem, és mindenki, aki ezt hallja, velem együtt fog nevetni.” (1Mózes 21:6)** Aztán jött a félelmetes pillanat, amikor **Isten azt mondta Ábrahámnak: „Vedd fiadat, az egyetlenedet, akit szeretsz... és áldozd fel áldozatul”. (1Mózes 22:2)** Ábrahám nem ellenkezett, nem tiltakozott és nem késlekedett. **Apa és fia** együtt utaztak, és csak az utolsó pillanatban jött a **parancs az égből: „Állj!”**. Hogyan él túl egy apa, nemhogy egy fiú, egy ilyen traumát?

Aztán jött a gyász. Sára, Ábrahám szeretett felesége meghalt. Ő volt Ábrahám állandó társa, aki osztozott vele az utazáson, amikor hátrahagytak mindent, amit ismeretek: földjüket, szülőföldjüket és családjukat. Kétszer mentette meg Ábrahám életét azzal, hogy nővéreinek adta ki magát.

Mit tesz egy 137 éves férfi - a Tóra „öregnek és előrehaladottnak” nevezi (1Mózes 24:1) - egy ilyen trauma és egy ilyen gyász után? Nem lepődnénk meg, ha azt talál-nánk, hogy hátralévő napjait szomorúságban és emlékezésben töltötte. Megtette, amit **Isten** kért tőle. Mégis aligha mondhatta, hogy **Isten** ígéretei beteljesedtek. **Hétszer ígérték neki Kánaán földjét**, de amikor **Sára** meghalt, egyetlen négyzetcentimétert sem birtokolt belőle, még egy helyet sem, ahol eltemethette volna a feleségét.

Isten sok gyermeket ígért neki, nagy nemzetet, sok nemzetet, annyit, mint a homokszemek a tengerparton és a csillagok az égen. Mégis csak egy fia volt a szövetségnek, **Izsák**, akit majdnem elvesztett, és aki **harminchét évesen** még mindig nőtlen volt. **Ábrahámnak** minden oka megvolt arra, hogy leüljön és bánkódjon.

Mégsem tette. A Tóra egyik legkülönlegesebb szósorozatában gyászát mindössze öt héber szóval írja le: magyarul: **„Ábrahám eljött, hogy meggyászolja Sárát és sírjon miatta”. (1Mózes 23:2)** Majd rögtön ezután ezt olvassuk: **„És Ábrahám felállt a gyászából”**. Ettől kezdve két célt szem előtt tartva tevékenykedett: először is, hogy vásároljon egy telket, ahová eltemetheti Sárát, másodsor, hogy feleséget találjon a fiának.

Vegyük észre, hogy ezek pontosan megfelelnek a **két isteni áldásnak: a földnek és az utódoknak**. **Ábrahám** nem várta meg, hogy **Isten** cselekedjen. Megértette a judaizmus egyik legmélyebb igazságát: hogy **Isten** arra vár, hogy mi cselekedjünk.

Rabbi Jonatan Sacks: Hogyan győzte le a traumát és a gyászt Ábrahám?

Hogyan győzte le Ábrahám a traumát és a gyászt? Hogyan éli túl, hogy majdnem elveszíti a gyermekét, és valójában elveszíti az élettársát, és mégis van energiája továbblépni? Mi adta Ábrahámnak az ellenálló képességét, a túlélési képességét, az ép lelkiületét?

A választ azoktól az emberektől tanultam meg, akik mentoraim lettek az erkölcsi bátorság terén, nevezetesen a holokaust túlélőitől, akiket volt szerencsém megismerni. **Azon tűnődtem, hogyan tudtak továbbmenni, tudva, amit tudtak, látva, amit láttak?** Tudjuk, hogy a táborokat felszabadító brit és amerikai katonák soha nem felejtették el, amit láttak. **Niall Fergusson** új életrajza szerint **Henry Kissinger**, aki **amerikai katonaként vonult be a táborokba**, a látvány, ami a szemébe ötlött, **megváltoztatta az életét**.

Ha ez igaz volt azokra, akik csak látták **Bergen-Belsent** és a többi tábort, mennyivel inkább igaz volt ez azokra, akik ott éltek és látták, hogy oly sokan ott haltak meg. Mégis, a túlélők, akiket ismertem, a legkitartóbban ragaszkodtak az élethez. Meg akartam érteni, hogyan bírták tovább.

Végül rájöttem. A legtöbben nem beszéltek a múltról, még a házastársuknak sem, még a gyerekeiknek sem. Ehelyett új életet kezdtek teremteni egy új földön. **Megtanulták a nyelvet és a szokásokat. Munkát találtak. Karriert építettek. Megházasodtak és gyerekeket szültek.** Miután elvesztették saját családjukat, a túlélők egymás nagycsaládjává váltak. **Előre néztek, nem hátra. Először is jövőt építettek.** Csak ezután - néha negyven vagy ötven évvel később - beszéltek a múltról. Ekkor mesélték el a történetüket, először a családjuknak, majd a világnak. **Először jövőt kell építeni. Csak azután lehet gyászolni a múltat.**

E két történet háttere segít megérteni Ábrahámot Sára halála után. Ő teremtett precedenst: **először építsd a jövőt, és csak azután gyászolhatod a múltat.** Ha megfordítod a sorrendet, a múlt fogva tart. **Képtelen leszel továbblépni. Olyan leszel, mint Lót felesége.**

Valami ebből a mély igazságból vezérelte a **holokaust** egyik legjelentősebb **túlélőjének**, a pszichoterapeuta **Viktor Franklnak** a munkásságát. **Frankl átélte Auschwitzot**, és annak szentelte magát, hogy más foglyoknak is megadja az élni akarást. Ezt a történetet több könyvében is elmeséli, a leghíresebb az **Ember az értelmet keresi** című könyvében. Ezt úgy tette, hogy mindegyikük számára talált egy olyan feladatot, amely hívogatta őket, valamit, amit még nem tettek meg, de amit csak ők tudtak megtenni. Tulajdonképpen egy jövőt adott nekik. Ez lehetővé tette számukra, hogy túléljék a jelent, és elfordítsák gondolataikat a múlttól.

Rabbi Jonatan Sacks: Hogyan győzte le a traumát és a gyászt Ábrahám?

Frankl megélte a tanításait. Auschwitz felszabadulása után Logoterápia néven pszichoterápiás iskolát épített ki, amely az emberi értelemkeresésen alapul. Ez szinte Freud munkásságának megfordítása volt. A freudi pszichoanalízis arra ösztönözte az embereket, hogy gondolkodjanak a nagyon korai múltjukról.

Frankl arra tanította az embereket, hogy építsenek jövőt, pontosabban hallják meg a jövő hívó szavát. Ábrahámhoz hasonlóan Frankl is hosszú és szép életet élt, világszerte elismerést szerzett, és kilencvenkét éves korában halt meg.

Ábrahám hallotta, hogy a jövő hívja őt. Sára meghalt. Izsák nőtlen volt. Ábrahámnak sem földje, sem unokái nem voltak. Nem kiáltott haraggal vagy gyötrellemmel Istenhez. Ehelyett hallotta a csendes, kis hangot, amely azt mondta: A következő lépés tőled függ. Meg kell teremtened a jövőt, amelyet én töltök meg a Lelkessel.

Így élte túl **Ábrahám** a sokkot és a gyászt. **Isten** óvjon minket attól, hogy ilyesmit tapasztaljunk, de ha mégis megtörténik, így kell túlélni.

Isten úgy lép be az életünkbe, mint egy hívás a jövőből. Mintha hallanánk, ahogyan az idő távoli horizontjáról int nekünk, arra ösztönözve minket, hogy tegyünk egy olyan utat és vállaljunk egy olyan feladatot, amelyre - számunkra nem teljesen érthető módon - teremtettek minket. Ez a hivatás szó jelentése, szó szerint „hívás”, küldetés, feladat, amelyre hívnak bennünket.

Nem véletlenül vagyunk itt. Azért vagyunk itt, mert **Isten** úgy akarta, hogy itt legyünk, és mert van egy feladat, amelynek betöltésére hivatottak vagyunk. Hogy mi ez, nem könnyű felfedezni, és gyakran sok évbe és félresikerült próbálkozásba kerül. De mindannyiunk számára van valami, amire **Isten hív minket**, egy még meg nem valósult jövő, ami arra vár, hogy mi alakítsuk.

Ez a jövőorientáltság az, ami a judaizmust, mint hitet meghatározza, ahogyan azt a **Future Tense** című könyvem utolsó fejezetében kifejttem.

A világ haragjának, gyűlöletének és neheztelésének nagy részét a múlt megszálottjai okozzák, akik **Lót feleségéhez** hasonlóan képtelenek továbblépni. Az ilyen történeteknek nincs jó vége, csak még több könny és még több tragédia. **Ábrahám útja a Chájei Sárában** más. **Először a jövőt építi. Csak azután gyászolhatod a múltat.**

SÁBÁT SÁLOM

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

LXXVI. RÉSZ

A szándék és a valóban elkövetett munka

7.§. Aki tiltott munkát végez – még ha nem volt is szüksége a ténylegesen elvégzett munkára – felelős a cselekedetért.

Miről is van szó? Valaki eloltott egy lámpást, mert vigyáznia kellett, hogy az olaj vagy a kanóc meg ne semmisüljön vagy el ne égjen, vagy óvintézkedést tett, hogy a lámpás agyagból készült olajtartálya el ne törjön. Mivel a szándéka a lámpás eloltása volt, ezért – noha nem amiatt oltotta el, amiért egy lámpást normális körülmények között el szoktak oltani, hanem csupán az olaj, a kanóc vagy az agyagedény kímélése kedvéért –, felelős.

Hasonlóképpen, aki egy tövist közterületen négy könyöknél nagyobb távolságra elmozdít vagy paraszat kiolt, hogy ezáltal sok embert megóvjon a sérüléstől, az felelős. Jóllehet a parázs kioltásának vagy a tövis eltávolításának szokásos célja önmaga számára nem fontos, és szándéka csupán a sérülések megelőzése volt, mégis felelős. Ugyanez érvényes más hasonló helyzetekre.

8.§. Bárki, aki egy bizonyos tiltott munkát szándékozik végrehajtani, de ehelyett a cselekedetei által egy másik tiltott munka elvégzését idézi elő, ami nem volt szándékában, akkor nem felelős, mivel nem vitte keresztül a szándékát.

Miről is van szó? Valaki azzal a céllal, hogy megölje, követ dob vagy nyilat lő egy társára vagy egy állatra. Ha az eldobott vagy kilőtt tárgy útközben gyökerestül kifordít egy fát, és ugyanakkor nem öli meg a megcélzott áldozatot, akkor nem felelős.

Sokkalta inkább igaz ez az elv arra az esetre, ha valaki egy kisebb vétséget szándékozott elkövetni, és ehelyett egy komolyabbat követett el. Például valaki egy kármelit-be szándékozott dobni egy követ, de a kő ehelyett közterületre esett. Ekkor az illető nem vonható felelősségre. Ugyanez érvényes más hasonló helyzetekre.

Ha valaki egy nem tiltott cselekedetet szándékozott elkövetni, és ehelyett egy tiltott cselekedetet hajtott végre, ugyancsak nem vonható felelősségre. Például valaki egy olyan terményt kívánt lemetszeni, amely nem kötődött a földhöz, és ehelyett egy földhöz kötődő terményt metszett le, akkor nem vonható felelősségre. Ugyanez érvényes más hasonló helyzetekre.

9.§. Ha valaki fekete fügét kíván szedni, és ehelyett fehérét szed – vagy ha eredetileg fügét kívánt szedni és utána szőlőt, de ehelyett előbb szőlőt szedett, és az után fügét –, akkor nem vonható felelősségre. Annak ellenére, hogy végül is mindent szedett, amit akart, de mivel nem abban a sorrendben szedte őket, mint akarta, ezért nem vonható felelősségre, mivel nem a szándéka szerint cselekedett. Mivel a Tóra csak a „tervszerű munkát” tiltja.

10.§. Ha valaki előtt két gyertya áll, és mindkettő ég, avagy kialudt már, és az illető el akarja oltani vagy meg akarja gyújtani az egyiket, de ehelyett a másikat oltja el illetve gyújtja meg, az felelős, mert azt a tiltott munkát hajtotta végre, amit végrehajtani szándékozott.

Mihez hasonlítható ez a cselekedet? Ahhoz az emberhez, aki föl akart venni egy fügét, de helyette egy másikat vett föl, vagy ahhoz, aki meg akart ölni egy élőlényt, és helyette egy másikat ölt meg. Az az ember felelős, mert elvégezte a tiltott munkát, amit végezni szándékozott.

EMBERBARÁT HETILAP

NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND NOVEMBER 1. – 30. KÖZÖTT

1.	szombat	Lech Lechá vége: 17,14	8,00	16,00	10.
2.	vasárnap		8,00	16,00	11.
3.	hétfő		7,00	16,00	12.
4.	kedd		7,00	16,00	13.
5.	szerda		7,00	16,00	14.
6.	csütörtök		7,00	16,00	15.
7.	péntek	⚡ 15,59	7,00	16,00	16.
8.	szombat	Vájérá vége: 17,05	8,00	15,45	17.
9.	vasárnap		8,00	16,00	18.
10.	hétfő		7,00	16,00	19.
11.	kedd		7,00	16,00	20.
12.	szerda		7,00	16,00	21.
13.	csütörtök		7,00	16,00	22.
14.	péntek	⚡ 15,50	7,00	16,00	23.
15.	szombat	Chájé Szará vége: 16,57 Újhold hirdetés	8,00	15,45	24.
16.	vasárnap		8,00	16,00	25.
17.	hétfő		7,00	16,00	26.
18.	kedd		7,00	16,00	27.
19.	szerda		7,00	16,00	28.
20.	csütörtök	Jajm kippur kotajn	7,00	16,00	29.
21.	péntek	Újhold ⚡ 15,43	7,00	16,00	1.
22.	szombat	Toldot vége: 16,51	8,00	15,30	2.
23.	vasárnap		8,00	16,00	3.
24.	hétfő		7,00	16,00	4.
25.	kedd		7,00	16,00	5.
26.	szerda		7,00	16,00	6.
27.	csütörtök		7,00	16,00	7.
28.	péntek	⚡ 15,38	7,00	16,00	8.
29.	szombat	Vájécé vége: 16,47	8,00	15,30	9.
30.	vasárnap		8,00	16,00	10.

H
E
S
V
Á
N

K
I
S
Z
L
É
V

Ismeretlen zsidók nyomában CV. Reisz Frigyes

Riesz Frigyes (Győr, 1880. január 22. – Budapest, 1956. február 28.) magyar matematikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, **Riesz Marcell** matematikus bátyja.

Legfontosabb felismerése az, hogy a függvények közötti összeadás, számmal szorzás és skaláris szorzás műveletét alkalmasan definiálva, a függvények egy széles osztálya ugyanúgy viselkedik, mint a vektorok. E gondolat jelentőségének fölismerésével **Riesz Maurice René Fréchet**-vel és **Stefan Banach**hal együtt a funkcionálanalízis megalapítójává vált. (A funkcionálanalízis az algebra, az analízis és a geometria módszereit egyesítő átfogó elmélet.)

Kutatási területe: klasszikus analízis és funkcionálanalízis (függvényterek, absztrakt lineáris terek, lineáris operátorok, Fourier-sorok, szubharmonikus függvények). Az általános **topologikustér-fogalom** bevezetésének egyik kezdeményezője.

Riesz Ignác győri orvos és **Nagel Szidónia** fia. Felsőfokú tanulmányokat a zürichi műegyetemen (1897–99), a budapesti egyetemen (1899–1901) és a göttingeni egyetemen (1901–1902) folytatott. A matematikát és a mértant tanította 1908–1912 között a Budapesti III. Kerületi Magyar Királyi Állami Főgimnáziumban, majd a kolozsvári egyetemre került (akkori **Ferenc József Tudományegyetem**), mely a trianoni békeszerződés miatt 1921-ben Szegedre költözött. **Riesz** a szegedi **Ferenc József Tudományegyetem Matematikai és Természettudományi Karán** a Matematikai Intézet, 1929-től **Bolyai Intézet vezető professzora** volt 1946-ig.

Amikor 1940. október 19-én a **Ferenc József Tudományegyetem** visszaköltözött **Kolozsvárra**, **Riesz** nem ment oda idős kora miatt, hanem átkérte magát az éppen megalakuló **Horthy Miklós Tudományegyetemre**, s vezette továbbra is a **Bolyai Intézetet**. A Matematikai és Természettudományi Kar dékáni tisztét 1921/22-ben töltötte be, rektori megbízatást 1925/26-ban és 1944/45 második szemeszterében vállalt. Az 1945/46-os tanévben **Riesz Frigyes** ajánlatot kapott a budapesti egyetemtől a felélesztett egykori **Suták Intézet vezetői posztjára**, neve már 1936-ban, **Suták József** nyugdíjazásakor is felmerült, akkor azonban gazdasági okok miatt a tanszék működése szünetelt (ez elég gyakran előfordult a két világháború közti gazdasági válságokkal sújtott időszakokban).

Ismeretlen zsidók nyomában CV. Reisz Frigyes

Neumann János is úgy látta jónak, ha a **Szegeden** létrejött világhírű matematikai centrum együtt marad, **Riesz, Haar Alfréd, Kerékjártó Béla**. 1946-tól haláláig a **budapesti tudományegyetemen** (akkori **Pázmány Péter Tudományegyetem**, majd 1950-től **Eötvös Loránd Tudományegyetem**) tanszékvezető egyetemi tanárként működött.

Az 1920-as, 1930-as években **Riesz** tartotta a differenciál- és integrálszámítás előadásokat, s a hozzájuk tartozó gyakorlatokat. **Haar Alfréd** az algebra és a számelmélet előadásokon, gyakorlatokon kívül a valószínűségszámítást is leadta. **Ábrázoló geometriai** előadásai és gyakorlatai révén **Radó Tibor** is besegített. Felváltva hirdették meg a differenciál-egyenleteket, az integrálegyenleteket és a variációszámítást. A felsőbb analízis kurzusait, **Valós függvénytan**, **Fourier-sorok**, **Komplex függvénytan**, áttekintve egy új tudomány, a funkcionálanalízis megszületése tárult az akkori hallgatók elébe. **Riesz Frigyes** nem tudván megbárátkozni **Lebesgue eljárásával** a róla elnevezett integrál bevezetésére, előadásai-ban is folytatta a korábban elkezdett munkát a **Lebesgue-integrál** felépítésének átalakítására.

Kétségtelen, hogy 1930 táján **Szeged** volt a világon az a hely, ahol a klasszikus függvénytant és a funkcionálanalízist – az utóbbit in statu nascendi – a legmagasabb színvonalon lehetett tanulni. Nem véletlen, hogy **Marshall Stone**, a **Harvard** egyetem professzora, a funkcionálanalízis első monográfiájának a szerzője **Szegedre** küldte tanulni munkatársát, **Edgar R. Lorch**-ot. **Riesz** meghirdette a **Függvényoperációk**, majd a **Hilbert terek elmélete** és az **Integrálegyenletek** című előadásokat is.

Mindezek az 1940-es évek végére könyvvé ötvöződtek és megszületett a funkcionálanalízis átfogó, példátlan sikerű tankönyve **Riesz Frigyes** és hazai tanítványa, **Szőkefalvi-Nagy Béla** tollából, a kötet 1952-ben jelent meg először francia nyelven.

A **szegedi egyetemen** a matematikai élet felvirágoztatásában tagadhatatlanul úttörő szerepe volt. Ebben a tekintetben különösen nagy jelentőségű a **Haar Alfréddal** közösen indított **Acta Scientiarum Mathematicarum** című szakfolyóirat, mely a mai napig világszínvonalú a matematikai szaklapok között.

Forrás: (wikipedia)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

KONCERT MEGHÍVÓ 2025.11.23.

MEGHÍVÓ

Érzelmek a kántor liturgia
és az operák világában

Zucker Immánuel

Tarnóc Daisy

Különleges dalest két csodálatos hangú művész részvételével

Időpont: 2025. november 23. 16:30

Helyszín: Nagy fuvaros utcai Zsinagóga

FELLÉPNEK:

Zucker Immánuel, főkántor - Neumark Zoltán kíséretével

Tarnócz Daisy, operaénekesnő - Bárkányi Éva zongorakíséretével

A belépés ingyenes! Mindenkit szeretettel várunk!

Férfiak részére fejfedő viselése kötelező. Az előadás a MAZSÖK támogatásával valósul meg.

Szervező: Streit Sándor, a Talmud Tóra Alapítvány elnöke

Raj Tamás: Héber nyelvkönyv kezdőknek XXXII. rész

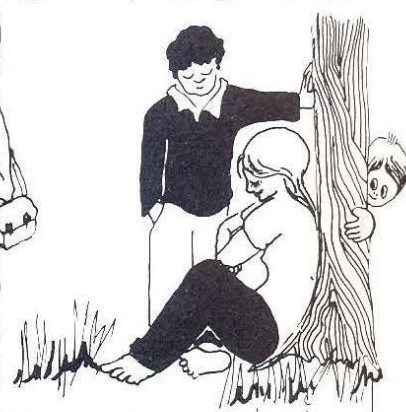
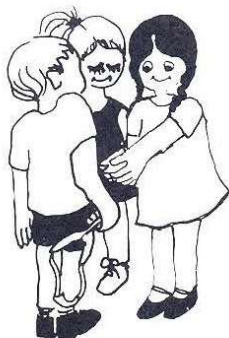
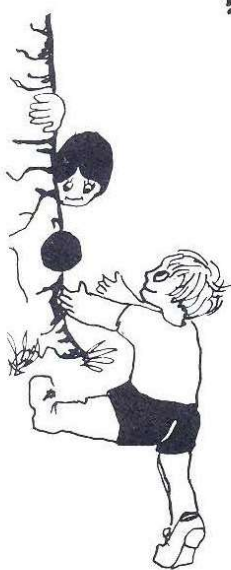
תרגיל 15

קבוצה, קבוצות
csoport (esz, tsz)

תרגילי בקבוצות Csoportos gyakorlás

LEHET EGYÉNILEG IS VÁLASZOLNI, VAGY ÖNÁLLÓ KÉRDÉSEKET KÉSZÍTENI.

1. מה עמך? (hn) מה עמך? (nn)
2. מאין אתה? מאין את?
3. איפה אתה עבד? איפה את עבד?
4. איפה אתה גר? איפה את גר?
5. אתה תייר? את תייר?
6. אתה עולם חדש? את עולם חדש?
7. אתה עולם מרוסיה? את עולם מרוסיה?
8. אתה מוכר? את מוכר?
9. אתה תלמיד? את תלמיד?
10. אתה תלמיד של המורה צפורה? את תלמיד של המורה צפורה?
11. אתה תלמיד טוב? את תלמיד טוב?
12. איפה אתה לומד? איפה את לומדת?
13. איפה האולפן?
14. אתה עובד? את עובדת?

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

RECEPT-TÁR

Pestős padlizsán cannelloniban sültve

Egy gluténmentes vega cannelloni, ami annyira fullos, hogy többször is tuti az asztalra fog kerülni ez az olaszos ihletésű fogás. Pesztós, sajtos, paradicsomos... kell ennél több? Nem!

Hozzávalók: 20x28 cm-es tepsí

- 2 db padlizsán (500 g/db)
- só, bors
- 3 db paradicsom (140g/db)
- 30 ml kókuszolaj
- 1 csokor friss bazsalikom
- 5 gerezd fokhagyma
- 700 ml paradicsom szósz
- 1 ek oregánó
- 3 ek balzsamecet
- 200 g ricotta
- 400 g bolti pesztó
- 300 g light mozzarella

Elkészítés:

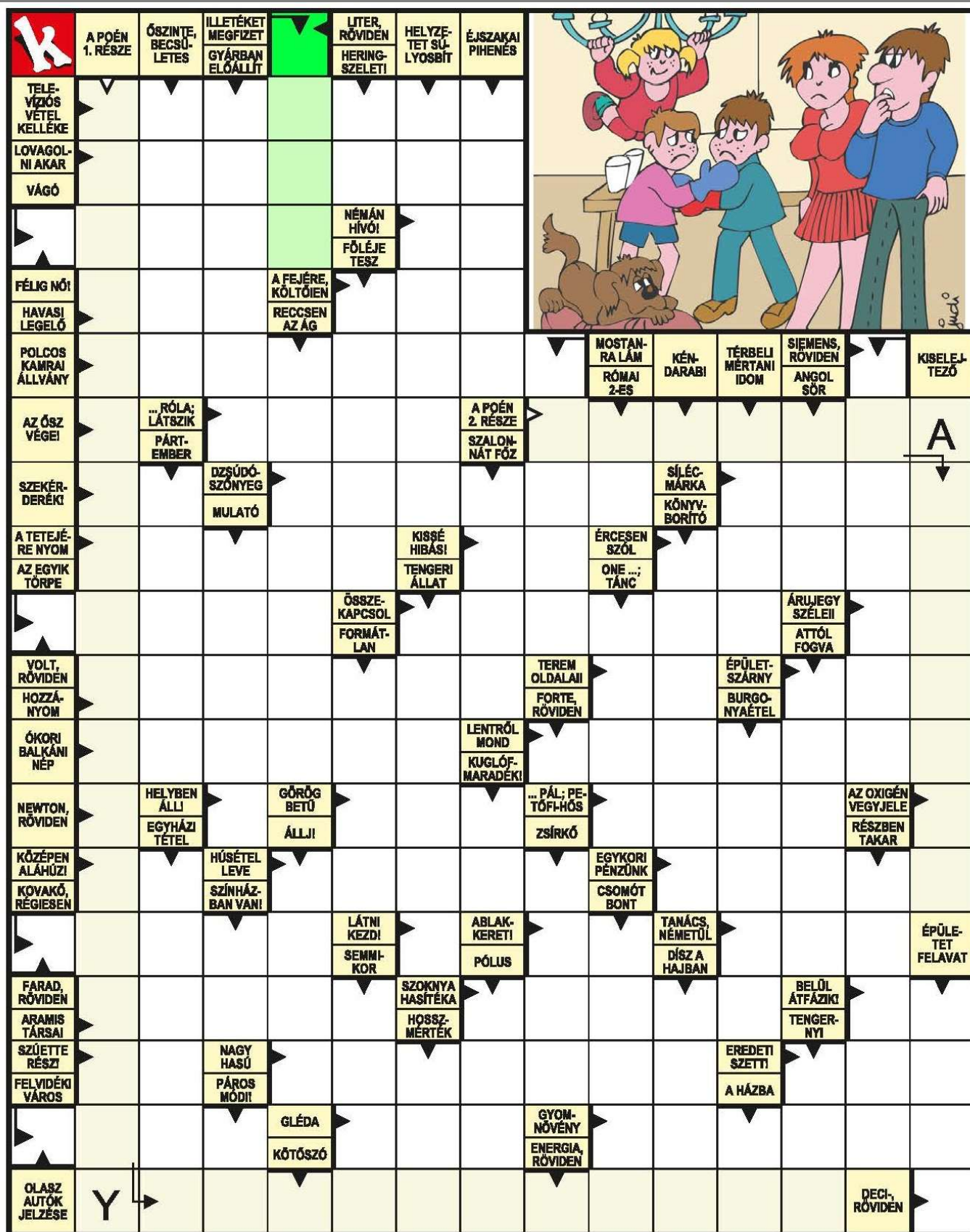
A pesztóval töltött padlizsán cannelloni elkészítéséhez először a padlizsánokat mandolinnal 3 mm-es vastagságú lapokra szeleteljük, majd egy nagy táliba dobjuk őket, besózzuk, alaposan átforgatjuk és félre rakjuk, hogy kiengedje a levét és könnyebben lehessen őket feltekerni.

A paradicsom szószhoz a paradicsomokat 1,5 cm-es kockára vágjuk, majd kókuszolajat hevítünk egy lábasban, hozzáadjuk a paradicsomokat, a durvára vágott bazsalikomot és a zúzott fokhagymákat, majd kb. 5-6 percre főzzük. Ezután mehet hozzá a paradicsomszósz, majd az oregánó és a balzsamecet, ezután sózzuk és borsozzuk. Főzzük még kb 8 percre majd félre húzzuk.

A pesztót kikeverjük a ricottával, sózzuk és borsozzuk, majd jöhet a töltés. Egy tepsibe öntjük a paradicsomszószt, a padlizsán szeleteket megkenjük a töltelékkel, szorosan feltekerjük és félbe vágjuk őket, hogy két padlizsán cannellonit kapjunk belőlük, ezeket pedig a tepsibe állítjuk, és ezt addig ismételjük, amíg meg nem telik a tepsí. Reszelünk rá mozzarellát és 40 percre a 180 fokra melegített sütőbe dobjuk.

Forrás: (streetkitchen)

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

IMAIĐŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2025. Nov. 14. – 2025. Nov. 21.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
14. péntek	7:00	16:00
15. szombat	8:00	15:45
16. vasárnap	8:00	16:00
17. hétfő	7:00	16:00
18. kedd	7:00	16:00
19. szerda	7:00	16:00
20. csütörtök	7:00	16:00
21. péntek	7:00	16:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
14. péntek	15:50	15. szombat	16:57
21. péntek	15:43	22. szombat	16:51

Poén sarok

A bűnöző felesége bemegy a portréfestőhöz.

- A férjemről szeretnék egy portréképet, és megkérhetném önt, csak két színt használjon?
- Na de hölgyem miért csak kettőt?
- Azért uram, mert a férjem kétszínű alak!

A 613 PARANCSOLAT

LXVIII.

„A számar te-hermentesíté-
tése”

„Ha látod ellensé-
ged szamarát, mint
leroskad terhe alatt,
ne hagyd őt ma-
gára, hanem se-
gítsd őt”

(2Mózes 23:5)

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendez-
vényeire várjuk kiléni tagjait.
Várjuk tagjaink szíves megje-
lenését és ötleteiket, melyek-
kel segítik a klub működését.
Következő klubrendezvényt
november 19.-én, szerdán
délelőtt 10:00 órától tartjuk a
földszinti klubteremben.

Nagy Fuváros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuváros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla